

אם רק החוק היה מרשה שני ילדים, הכול היה אחרת

צילום: ליהיא לפיד

lihilap@gmail.com

יצאתי, נסעתי, חזרתי

(א: רשמים מהקצה השני של העולם)

אני חושבת על הרבר שבעיניי הוא הכי נורא, ושאתו הם נאלצים להתמודד (כי נראה שעם חוסר האסלות הם חיים בשלווה) – מדיניות הילד האחד. הגזירה הנוראית משנת 79, שגרמה לכך שכל הצעירים מתחת לגיל 32 הם ילדים יחידים. מינג, שמלווה אותנו, אומרת לי שהיא מקווה שזה ישתנה בקרוב, ושירשו לה לעשות אח לבת שלה בת השש. מינג עצמה בת יחידה. לכל אחד מהוריה היו חמישה-שישה אחים ואז הם קיבלו הוראה שלהם יהיה רק ילד אחד. אני לא מצליחה להשתחרר מהמחשבה שאם רק החוק היה מרשה שני ילדים, הכול היה אחרת. מיליוני ילדות סיניות היו ניצלות מהפלות, ממסירה לאימוץ. מרצה. עכשיו יש להם פחות מדי בחורות בסין. בישראל אנחנו מפגינים על מחיר הקוטג', ושם המדינה מחליטה שלא תעשי עוד ילד. ואנשים לא מפגינים. מצולקים ולמודי כאב הם מקבלים את הגזירות הנוחחות עליהם. ושותקים.

נפגשת עם סינים?

שיא הטיוול הוא היום שבו אנחנו מתארחות בבית בכפר צוות הג'יפ שלנו מגיע אל הבית שבו נלון. בעלת הבית עדינה כמו ציפור, ונדמה שאם רק ניגע בה היא תתפרק. תוך שניות היא מקפצה לנו ברוק שעל האש, שבעלה מזין בעצים, כל מיני סוגי ירקות. זו הארוחה הכי טעימה שאכלתי בשבוע הזה.

אנחנו משוחחים בעזרת תנועות ידיים וציורים, והיא כל הזמן מחייכת חיוך נבוך ומכויש. אני חושבת שהיא לא השמיעה קול. מתברר שלמי שעובד בחקלאות, מותר להביא יותר מילד אחד. להם יש בת ובן. בחדר של הבת אני ישנה, כשסביבי פוסטרים של כוכבי נוער סינים. והם, הכוכבים הסינים, יפים ומערביים כל כך. ואולי בכל זאת ראיתי רק חלק קטן מסין. ואולי בכלל לא הבנתי כלום.

איך תסתדרי עם כל כך הרבה נשים?

למארגנות היה רעיון גאוני. בסוף כל מסע זוכות ארבע נשים בפרס: להצטרף למסע בשנה הבאה חנם. היות שכל אחת יכולה לזכות, כולן מתנהגות נפלא. הן מחייכות גם כשהן צריכות לשטוף כלים או להכין ארוחה בלילה כשהן רעבות, מלוכלכות, ומקלחת הן יראו רק בערב הבא.

אבל האמת היא שהסתדרתי איתן נהדר כי הן היו נהדרות. כולן. אני מעבירה עכשיו במחשבותי את פניהן, והמחשבה על כל אחת מהן גורמת לחיוך גדול להימרה לי על הפנים. ואני מתגעגעת. לשלומית, לרונית, לחן ולג'קלין, לאורלי ולשארית. לצוות דבש. 32 שמות הייתי רושמת עכשיו, אבל אין מקום. אז חיבוק גדול. חזרתי. אני עוד לא מבינה הכול, אבל אני יודעת שאת עשרת הימים האלה לא אשכח.

באחד הימים, כשטיפסנו בשעת הזריחה מן המנזר שבו ישנו אל קצה ההר, לראות את העולם נפרס לפנינו, איריס ביקשה שכל אחת תאסוף אבן. כשהגענו לקצה ההר הנחנו את האבנים.

כל אבן סימלה לזו שהניחה אותה משהו שהיא רוצה להשאיר שם על ההר. משהו שהיא רצתה להוריד מעליה.

לא אמרנו מה אנחנו משאירות שם, אבל כל אחת ידעה היטב ממה היא רוצה להיפטר.

גם אני השארתי שם אבן, בתקווה להשאיר שם את השאלות. את כל שאלות ה"למה?" שאני שואלת את עצמי. ואיחלתי לעצמי לקבל יותר בקלות את ה"ככה". כי לפעמים ככה זה בחיים.

"כשתחזרי תביני", הוא הסלוגן של המסע הזה. ואפילו שהוא מזכיר את "כשתגדלי תביני" המרגיז, כמו מדובר בחבורת סוד מוחלט בהחלט, בהחלט יש בו משהו. כל יום שעובר אני יותר ויותר מבינה. מבינה שזו הייתה חוויה כל כך עצומה, שייקה לי עוד הרבה זמן לעכל אותה.

מיליארד סינים יכולים לטעות?

אני לא יודעת איך זה היה עם יעדים אחרים, אבל המסע הזה העניק לי הצצה לסין. וסין היא סיפור מטרורף לחלוטין. זו מעצמה, אומרים לנו כל הזמן. כל רגע היא הולכת לכבוש את העולם.

כרגע יש מיליארד ו-300 מיליון סינים. אנחנו טיילנו ביונאן, פרוינציה בקצה האימפריה. רחוק מהעין הקומוניסטית של מאו ואנשיו, שהרסו וחירבו כמעט כל זכר לעבר בארץ מלאת העבר הזה, במחוז המרוחק הזה שדרו קצת עדויות מהעבר.

לפי אנשי עסקים וכלכלה, מצפה לסינים עתיד גדול. כמובן שלא אתווכח עם מומחים, אך כמי שזה עתה הוכתרה סופית כמלכה, הייתי שמחה אם בדרך לכיבוש העולם הם היו מפגימים את רעיון האסלה. כי הקונספט של אסלה כשירותים לא הופנם שם. שדה תעופה חדש ואלגנטי, ובחדר ההתרעננות – בול פגיעה. נושא התנאים הסניטריים מלווה אותנו מרגע נחיתתנו בסין ועד פרידתנו מהמדינה הענקית הזו. ברחובות הכפרים זורמים ביובים פתוחים, לכלוך בכל פינה, פחים כמעט אין, על מחזור אין מה לדבר. וכל הגברים מעשנים. כולם. כל הזמן. ומדי פעם גם יורקים.

ורק הילדים מתוקים. חייכנים ומתוקים שבא לאכול אותם. האם גם הם יחפכו שותקים?

האם באמת יש להם רק ילד אחד?

אנחנו חוצות כפרים ושרדות, מנופפות לשלום, עוצרות ושולחות חיובים, והם מביטים בנו מודאגים, אולי חשדנים ובהחלט מבולבלים. המבוגרים במדינה הזו חוו שינויים דרמטיים. כל 50 שנה בא משהו והחריב את מה שהיה, רצה ועינה, והתחיל מחדש. לי הם נראים בטראומה.

ה זה בדיוק המסע הזה?

כמגרש חניה בפאתי העיר ליג'יאן במחוז יונאן בסין, לפנות ערב של יום שהתחיל לפנות בוקר, 32 נשים ישראליות מותשות מצחצחות כלי אוכל.

החפצים שפרקנו מהג'יפים עומדים בערימות. המזרנים האדומים לחור, האהלים הירוקים, מעילי הגשם הצבעוניים. אני בודקת שלא השארנו כלום בג'יפ הזה שהיה לי בית במשך שבוע. לי ולעוד שלוש נשים נפלאות.

אני בודקת היטב שהוא נקי, יודעת שעוד היום הוא יעבור אל הקבוצה הבאה ואולי אפילו אל המטיילת הראשית. הטיוול הבא של מלכת המדבר הוא טיוול סלבס, וקוראים לו: "המסע המתקשר", היות שמצטרף אליו צוות טלוויזיה. בשנה שעברה הסלבס הייתה שירו טל, השנה זו רונה רמון. זה עושה לי צמרמורת לא נעימה בגב שקוראים לה "סלב", אבל כנראה רק לי. שוב מתברר שאני לא תמיד מבינה את העולם.

מסעות המלכה הם כנראה המסעות הכי מתוקשרים מאז יציאת מצרים, ועדיין הם מצליחים להלהיב את הרמיון של רוב הנשים. נשים ששמעו שאני נוסעת היו מלאות הערצה כאילו אני הג'ורוקא יעל ארד שיוצאת לכבוש לבדי את היקום. גם את רמיוני השם הזה, "מלכת'ה", הסעיה.

"הייתי בטוחה שכבר נסעת איתן", אמרה לי מישהי, וחשבתי על 11 השנים שעברו מאז המבחנים הראשונים שהן עשו, ושאליהם הלכתי. בדיוק הפסקתי או לצלם, הילדים היו בני ארבע וחמש, הייתי מותשת ומבולבלת, וחלמתי על יום אחד של התנתקות. כשהתברר שעברתי ושאני יכולה לצאת, חטפתי רגליים קרות. עוד לא הייתי מסוגלת או להתרחק מהילדים למשך זמן.

מאז, כל שנה כמעט, התלבטתי אם לצאת. הפעם, העובדה שהיעד היה סין, גרמה לי להגיד כן. גם העובדה שהילדים כבר מסתכלים עליי מגובה העיניים גרמה לכך שהם לא יכולים להיות תירוץ יותר.

למה החלטת לנסוע?

מהרגע שיצאתי מהבית שאלתי את עצמי: "למה?" (או ליתר דיוק: "מה לעזאזל את עושה פה?").

היו שבאו בשביל סין. היו שבאו בשביל האתגר. היו שבאו בגלל השילוב בין השניים.

אבל השאלה למה כל אחת באה דווקא עכשיו, דווקא השנה דווקא למסע הזה, התגלתה כשאלה הכי מעניינת מכולן. לגבי כולן. היו כאלה שהתשובה הייתה להן ברורה, היו כאלה שעוד אחרי שנחתנו ונסענו הביתה עמוסות מתנות סיניות קטנות וזולות, עדיין שאלו את עצמן את זה. אני ביניהן. גם אני עוד לא בדיוק יודעת לשים את האצבע, אבל יודעת שיש סיבה לכל אחת הייתה.

אחרת את לא מוצאת את עצמך בכפר קטן בצד השני של העולם.

השאלה למה כל אחת באה דווקא השנה דווקא למסע הזה, התגלתה כהכי מעניינת מכולן. לגבי כולן. היו כאלה שעוד אחרי שנחתנו ונסענו הביתה עמוסות מתנות סיניות קטנות וזולות, עדיין שאלו את עצמן את זה. אני ביניהן